

VID

Netværk for
viden og kompetencer
i almen praksis

Evaluering af VID initiativ

- Udbredelse af viden om senfølger

Indholdsfortegnelse

Baggrund.....	3
Formål	3
Målgrupper	3
Produkter.....	3
Metode.....	3
Forudsætninger	4
Evaluering.....	5
Resultater og analyse.....	5
Diskussion	6
Konklusion.....	8
Læring.....	8
Referencer	9

Baggrund

I almen praksis møder vi stadig flere patienter, som på et tidspunkt har fået en kræftdiagnose. Hvert år diagnosticeres 30.000 danskere med en ny kræftsygdom. Dette tal har været forholdsvis stabilt gennem de seneste 10 år, dog stiger antallet af danskere i live efter en kræftdiagnose med 3-4% årligt (1), en udvikling der forventes at fortsætte og bl.a. skyldes forbedret diagnostik og behandling (2). I 2021 var 375.000 danskere i live efter en kræftdiagnose (1). Det svarer til, at hver praktiserende læge i gennemsnit har mere end 100 patienter i deres praksispopulation, der har overlevet en kræftdiagnose. Almen praksis bliver således i stigende grad mødt af patienter, som har eller er i risiko for at få senfølger efter kræft og kræftbehandling.

Over halvdelen af kræftpatienterne skønnes at opleve langvarige følgevirkninger efter kræft (3). Senfølger efter kræft omfatter fysiske, psykiske, sociale, kognitive og eksistentielle forandringer, der er en følge af kræftsygdommen og/eller behandlingen af denne og som påvirker livskvaliteten for det enkelte menneske og evt. for de pårørende (4). Den praktiserende læge kan spille en stor rolle i opsporing og håndteringen af senfølger. Med dette initiativ ønsker vi at sætte fokus på den praktiserende læges muligheder for at støtte deres patienter, som har eller er i risiko for at udvikle senfølger efter kræft.

Formål

Formålet med initiativet er at øge tilgængelig viden i almen praksis vedrørende senfølger efter kræft.

Målgrupper

Målgrupperne for initiativet er medarbejdere i kvalitetsenhederne, praksispersonale og praktiserende læger.

Produkter

Formålet søges opfyldt gennem udarbejdelse af følgende 4 tiltag:

- 1) En database på VIDs hjemmeside med overblik over henvisningsmuligheder fra almen praksis for patienter med senfølger efter kræft, efteruddannelses tilbud, samt hvor praktiserende læger og praksispersonale kan opsøge viden for at forbedre indsatsen for patienter med senfølger efter kræft, f.eks. via rapporter og kurser, kaldet Senfølgelandkortet.
- 2) Implementering af forløbsbeskrivelser for senfølger: I Region Nordjylland er der udarbejdet en forløbsbeskrivelse for senfølger. VID har bidraget til at udbrede denne til de øvrige regioner.
- 3) Lægehåndbogen tilføjer information om senfølger efter kræft til de artikler, der handler om kræft og har lavet to artikler specifikt om senfølger efter kræft, en til Lægehåndbogen og en til Patienthåndbogen.
- 4) En artikel vedrørende senfølger efter kræft udgivet i Månedsskriftet for Almen Praksis (MAP).
- 5) Udbredelse af Region Midtjyllands DGE undervisningspakke vedrørende kræftopfølgning til de øvrige regioner

Metode

Baseret på en nyligt udgivet rapport, Kortlægning af Kræftopfølgning og Palliation i Almen Praksis 2021 (5), inviterede VID aktører fra det almenmedicinske miljø til en workshop med fokus på kræftopfølgning i almen praksis. På dagen deltog repræsentanter fra forskningsenheder, kvalitetsenheder, DSAM, Lægehåndbogen og Kræftens Bekæmpelse. I løbet af dagen dannede deltagerne i fællesskab et overblik over de eksisterende tilbud til almen praksis vedrørende kræftopfølgning, og de identificerede områder med potentiale for nye tilbud og tiltag. To arbejdsgrupper blev nedsat, herunder en med fokus på senfølger efter kræft. Gruppen bestod af to VID konsulenter, to repræsentanter fra Kræftens Bekæmpelse, og to praktiserende læger – en som også er redaktør på Lægehåndbogen, og en som også er praksiskonsulent i Nord-KAP. Mulige tiltag blev drøftet i gruppen, og det blev besluttet at gå videre med produkterne beskrevet ovenfor. VID var ansvarlige for processen, men med den tilgang, at det var de øvrige deltagere, der skulle sætte rammerne for initiativet og deres input, der skulle

arbejdes videre med. På dagen blev der uddelegeret opgaver, og efterfølgende var VID konsulenterne projektledere, med udarbejdelse af projektbeskrivelse, ansvarlige for mødeindkaldelser og at følge op på de igangsatte tiltag. VID konsulenterne stod desuden for udvikling af programteori og evaluering af initiativet.

Forudsætninger

Forudsætningerne for, at målsætningen nås og bestræbelse for at opfylde disse forudsætninger, er beskrevet nedenfor.

- 1) *Det giver mening at anvende ny viden:* den viden, der produceres, er direkte anvendelig for de praktiserende læger, fx forløbsbeskrivelser, artikler i Lægehåndbogen og databasens oversigt over ressourcer i forbindelse med håndtering af senfølger efter kræft i almen praksis. Rapporten om kræftopfølgning i almen praksis formidler et behov blandt praktiserende læger til at blive bedre til at håndtere senfølger efter kræft.
- 2) *Der er klare læringsmål:* Formålet med produkterne er tydeligt beskrevet, og de er indlejret i elementer, som de praktiserende læger er vant til at forholde sig til, fx artikler i Lægehåndbogen og forløbsbeskrivelser.
- 3) *Der etableres og efterleves systematiske arbejdsgange i forhold til vidensopsamling:* Udarbejdelse af forløbsbeskrivelser og artikler i Lægehåndbogen og Månedsskriftet følger etablerede metoder for vidensopsamling. Udarbejdelse af databasen er forudgået af en systematisk søgning af viden på området.
- 4) *Det er klart hvad læringen kan anvendes til:* Praktiserende læger er bekendte med brug af forløbsbeskrivelser, artikler i Lægehåndbogen, DGE-tilbud, samt andre efteruddannelsestilbud og henvisningsmuligheder (beskrevet i databasen).
- 5) *Ny viden er let tilgængelig:* De udarbejdede ressourcer er tilgængelige via kanaler som de praktiserende læger vanligt bruger, fx Lægehåndbog, sundhed.dk, Månedsskriftet for Almen Praksis. VID har desuden promoveret ressourcerne på Lægedage, Store praksisdage og via LinkedIn.
- 6) *Tilstrækkelig tid og ressourcer:* Brug af forløbsbeskrivelser, artikler i Lægehåndbogen og oversigt over henvisningsmuligheder kan potentielt være med til at spare de praktiserende læger tid. Om de praktiserende læger i øvrigt har tid og ressourcer til at søge i databasen og læse litteratur på området er udenfor VIDs rækkeevne.

Forudsætninger for et vellykket samarbejdet i projektgruppen er beskrevet nedenfor:

- 1) *Fælles forståelse for arbejdsopgaver og roller:* De enkelte deltagere bød ind med, hvilke opgaver de ønskede at bidrage med til projektet og arbejdede herefter relativt selvstændigt med opgaven. Rollefordelingen med VID konsulenterne som projektledere var oplagt, da det var VID der havde indbudt til dagen og drev processen. Der var derfor god fælles forståelse for arbejdsopgaver og roller.
- 2) *Fælles forståelse af implementeringsmuligheder og begrænsninger samt mål med netværk:* initiativets deltagere har alle stor erfaring og kendskab til det almenmedicinske miljø, hvilket bidrog til den fælles forståelse af, hvordan initiativet med fordel kunne udfolde sig.
- 3) *Fælles sprog:* Ja, på grund af deltagernes forankring i og kendskab til det almenmedicinske miljø.
- 4) *Tilstrækkelige ressourcer:* Deltagerne bød selv ind med de opgaver, som de ønskede at varetage og således blev rammerne for initiativet tilpasset de tilgængelige ressourcer.
- 5) *Ledelsesopbakning:* Initiativets deltagere har alle stor selvbestemmelse i deres arbejdsfunktion, hvilket betød, at de havde mandat til at tage opgaver ind, som de vurderede kunne løses indenfor deres eksisterende rammer.
- 6) *Effektiv informationsdeling:* VID konsulenterne stod, i deres funktion som projektledere, for at holde gruppen orienteret, og afstemte informationsdelingen, så momentum for projektet blev opretholdt blandt deltagerne, uden at de blev bebyrdet med for meget information.
- 7) *Respekt og tillid overfor samarbejdspartnere og deres systemer:* De enkelte deltagere bød ind med hvad de mente at kunne bidrage med og i hvilket tempo, og der blev således ikke pålagt opgaver eller tidspres, eller nogen form for kontrol af den enkeltes arbejde.
- 8) *Interesse i samarbejdet:* Der var god interesse i samarbejdet, formodentlig fordi, at deltagerne selv bød ind på at deltage i workshoppen, og at det var deltagerne selv, der satte rammerne for, hvad der skulle arbejdes videre med. Det formodes at have bidraget til motivation og interesse i arbejdet.

- 9) *Åben og hyppig kommunikation:* Jf pkt 6 stræbte VID konsulenter efter en afbalanceret kommunikationsmængde.
- 10) *Evne til at gå på kompromis:* Dette var til stede i gruppen
- 11) *Evne til at arbejde selvstændigt:* Dette var til stede blandt gruppens deltagere.
- 12) *God koordinering af arbejds gange og opgaver:* Ja, varetaget af VID konsulenterne.

Evaluering

De planlagte metoder til evaluering af om målsætningen er nået er:

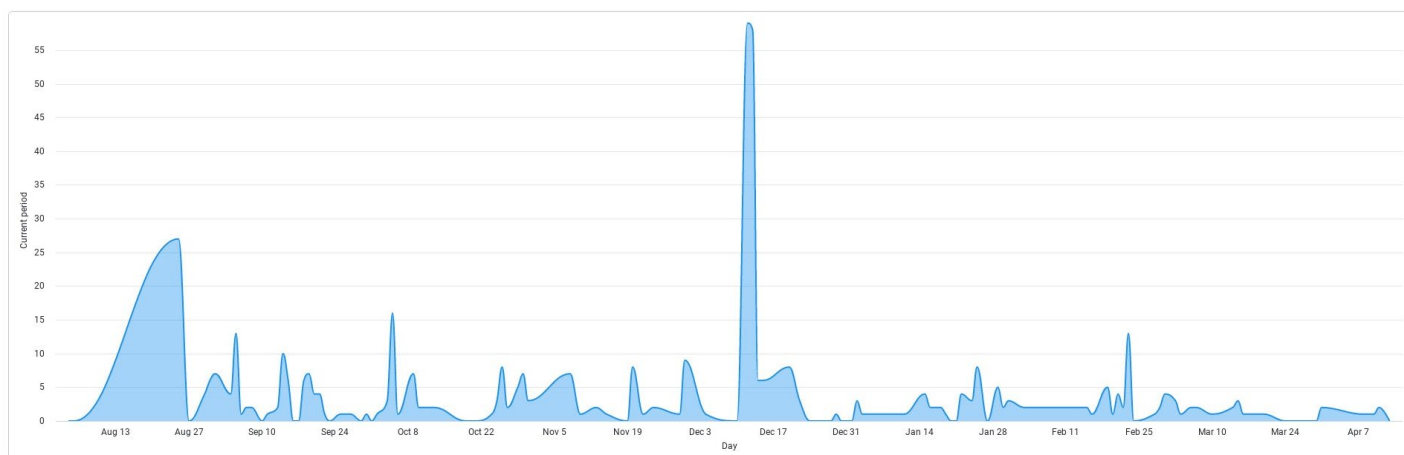
- Trafik på <https://www.vidap.dk/landkort-over-senfølgetilbud>
- Aktivitet på VIDs LinkedIn side med opslag om Senfølger
- Antal andre regioner, der planlægger at udarbejde forløbsbeskrivelser for senfølger efter kræft på opfordring fra VID
- Antal artikler i Lægehåndbogen, der opdateres med information om senfølger efter kræft, og antal læsninger af disse artikler
- Udarbejdelse af specifikke artikler om senfølger efter kræft i Lægehåndbogen og Patienthåndbogen, og antal læsninger af disse artikler
- Antal eksponeret for artiklen om senfølger efter kræft i MAP
- Antal regioner, der henviser til Region Midtjyllands DGE-gruppe forløb om kræftopfølgning.

Resultater og analyse

Senfølgelandkort

I Figur 1 ses aktiviteten på senfølgelandkortet på VIDs hjemmeside fra den blev oprettet i august 2023 og frem til den 19. januar 2024. Besøgende kan være henvist fra Lægehåndbogen, LinkedIn og kvalitetsenhedernes nyhedsbreve eller selv have fundet vej til siden.

Figur 1: Sidevisninger på VIDs senfølgelandkort fra d.1. august 2023 til d. 16. april 2024

VID har promoveret senfølgelandkortet med link til hjemmesiden på følgende datoer:

- 18. september 2023: LinkedIn opslag med 761 visninger og 63 engagements (8,3%)
- Oktober 2023: i kvalitetsenhedernes nyhedsbreve
- 6. december 2023: Artikel i Månedsskrift for Almen Praksis (MAP)
- 6. december 2023: LinkedIn opslag med link til MAP-artiklen
- 24.januar 2024: LinkedIn opslag med link til landkort og MAP-artikel

Der ses peak af besøgende på hjemmesiden i slutningen af august og midt i december 2023, hvilket var i forbindelse med oprettelsen og en opdatering af hjemmesiden. I oktober 2023 ses to mindre peak på datoerne for udsendelse af to regionale nyhedsbreve. Derudover er der ikke en direkte sammenhæng mellem promoveringer og aktivitet på hjemmesiden.

Forløbsbeskrivelse for senfølger efter kræft

Region Nordjylland publicerede d. 20. marts 2023 en regional forløbsbeskrivelse for senfølger efter kræft. Frem til d. 31. december 2023 havde forløbsbeskrivelsen 125 unikke besøgende og 163 besøg i alt.

Nedenfor beskrives de øvrige fire kvalitetsenheders tilbagemelding på VIDs opfordring til at udarbejde regionale forløbsbeskrivelser for senfølger efter kræft:

- En region har allerede en forløbsbeskrivelse, som dog udelukkende har fokus på linket mellem almen praksis og sygehus. Denne region vil overveje at linke til VIDs database vedrørende senfølger, når forløbsbeskrivelsen skal opdateres.
- En region har udviklet en forløbsbeskrivelse efter VIDs henvendelse.
- En region har ambition om at udvikle en forløbsbeskrivelse, med udgangspunkt i VIDs database om senfølger og det materiale, der findes i de to eksisterende regionale forløbsbeskrivelser.
- En region har forhørt sig ved deres regionale PLO, som mener, at forløbsbeskrivelsen fra Nordjylland er tilstrækkelig. Kvalitetsenheden vil dog arbejde videre for at få en regional forløbsbeskrivelse for egen region også.

Artikler i Lægehåndbog og Patienthåndbog

Antal artikler vedrørende kræft, der er opdateret med information om senfølger efter kræft (opdateret januar 2024):

- 2 publiceret (næse/bihule cancer og hjernesvulster hos børn)
- 6 i opdateringsproces (brystkræft, hjernesvulster hos voksne, hjernemetastaser, mesotheliom, lungekræft - småcellet, lungekræft - ikke småcellet).

To artikler specifikt om senfølger efter kræft er publiceret d. 28. august 2023, en i Lægehåndbog og en i Patienthåndbogen. D. 9. januar 2024 havde hhv. 46 og 72 sidevisninger.

Artikel i Månedsskriftet for Almen Praksis

Det er ikke muligt at opgøre antal læsninger specifikt af artiklen på MAPs hjemmeside. Det trykte blad udkommer en gang om måned til 3.500 abonnenter, som, udover praktiserende læger, er yngre læger, andre speciallæger, praksispersonale og øvrige ansatte i sundhedsvæsenet. Online er der ca. 1.500 som åbner magasinet ud af de 3.500 abonnenter.

Region Midtjyllands tilbud til DGE-grupper om kræftopfølgning.

Region Midtjyllands tilbud til DGE-grupper findes her:

<https://midtkraft.dk/tilbud-om-efteruddannelse/dge-grupper/kraeftopfoelgning-i-almen-praksis/>

To af de øvrige kvalitetsenheder har i september 2023 oprettet link til Region Midtjyllands tilbud til DGE-grupper om kræftopfølgning. En tredje kvalitetsenhed overvejer først sin egen jo før jo bedre strategi.

Ifølge tilbagemeldinger kan man ikke på valid vis måle antal downloads af Region Midtjyllands tilbud til DGE-grupper.

Postkort med overblik over VID produkterne

VID har udviklet et postkort med link til Senfølgelandkortet og artiklen i Månedsskriftet for Almen Praksis (se bilag 1). VID har på Lægedage og Store Praksisdag i Region Sjælland, blandt andre indsatser, udbredt viden om senfølger efter kræft gennem dialog og uddeling af dette postkort.

Diskussion

VID har i dette initiativ formidlet viden om senfølger efter kræft, med det formål at udbrede denne viden til almen praksis og andre relevante interessenter. Baggrunden for indsatsen var data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt praktiserende læger, som understregede et behov for mere viden om

senfølger efter kræft, og enighed blandt aktørerne på kræftopfølgingsworkshoppen om at dette er et vigtigt fokusområde. At initiativet således er vokset ud af et behov i det almenmedicinske miljø, vurderes at have været med til at skabe momentum for initiativet.

Overordnet set vurderes det sandsynligt, at bestræbelserne for at opfylde forudsætningerne for at målsætningen nås er opfyldt.

Kanaler

Det har været en bevidst strategi at benytte kanaler og værktøjer, som allerede er godt implementeret i det almenmedicinske miljø og blandt praktiserende læger. Således har indsætterne været relateret til Lægehåndbogen, Månedsskriftet for Almen Praksis, DGE-efteruddannelse og forløbsbeskrivelser.

Det har ikke været muligt at indhente data om antal læsninger af artiklen i MAP eller antal hentninger af DGE-efteruddannelsespakken. Vi forventer dog en vis eksponering ad disse kanaler, da dette er etablerede kanaler for opdatering (MAP med ca. 1.500 online læsninger pr udgivelse og i alt 3.500 abonnenter).

VID som organisation og VIDs hjemmeside er endnu ikke så etableret i miljøet som disse kanaler. Derfor har vi linket til materialet på VIDs hjemmeside via Lægehåndbogen, forløbsbeskrivelser og artiklen i Månedsskriftet for Almen Praksis, og ved uddeling af postkort på Lægedage 2023. LinkedIn er også blevet brugt til at linke til materialet på VIDs hjemmeside.

Aktiviteten på hjemmesiden var særlig høj efter udgivelse af artiklen i MAP kombineret med et LinkedIn opslag. Den samme aktivitet sås ikke de gange, der kun var LinkedIn opslag på trods af mange visninger og interaktion med opslaget. Det kan derfor formodes, at det er læsere af MAP-artiklen, der har fundet vej til hjemmesiden. Det kan ligeledes tyde på, at LinkedIn kan være med til at skabe en opmærksomhed, men ikke nødvendigvis er en hensigtsmæssig kanal, hvis man ønsker at formidle mere detaljeret og direkte anvendelig viden. Tilsvarende har indsatsen på Lægedage, Store Praksisdag og VIDs forårsseminar kun medført sparsom aktivitet på hjemmesiden.

Indsætser for udbredelse af eksisterende produkter

VID har gjort en indsats for at udbrede Region Midtjyllands DGE-efteruddannelsesstilbud om kræftopfølgning i almen praksis, og Region Nordjyllands forløbsbeskrivelse om senfølger efter kræft. I begge tilfælde er VIDs henvendelser blevet taget godt imod i de øvrige regioner. Således linker to øvrige regioner nu til DGE-efteruddannelsesstilbuddet, og 2-3 øvrige regioner vil udarbejde forløbsbeskrivelser for senfølger efter kræft. VID har således været medvirkende til, at regionale produkter og indsætser er blevet udbredt nationalt.

Forløbsbeskrivelsen for senfølger efter kræft i Region Nordjylland havde i de første 9 måneder 125 unikke besøgende. Det svarer til 37% af de 334 lægekapaciteter i Region Nordjylland i 2023. Vi kan ikke udtale os om hverken geografi eller profession for de personer, der har tilgået forløbsbeskrivelsen. Det bestyrker dog antagelsen om, at forløbsbeskrivelser er etableret og anvendt redskab. VIDs indsats for at de øvrige regioners udarbejdelse af forløbsbeskrivelser for senfølger efter kræft vurderes derfor at have betydning for udbredelse af viden om senfølger i almen praksis.

Indsætser med nye produkter

Beskrivelse af senfølger efter kræft i Lægehåndbogens artikler vedrørende kræft, og to specifikke artikler om senfølger i hhv. Lægehåndbogen og Patienthåndbogen er et tiltag, som opstod på kræftopfølgingsworkshoppen. Lægehåndbogen er etableret medie med op til 500.000 besøg om måneden (6) og 52.000 følgere på Facebook. De hhv. 46 og 72 sidevisninger af de to specifikke artikler om senfølger efter kræft i løbet af 4 måneder anses som en god start for et øget fokus på senfølger efter kræft i almen praksis, og et udtryk for et behov for viden på området. Resterende artikler om kræft vil ligeledes blive opdateret med viden om senfølger i løbet af det igangværende opdateringsrul for Lægehåndbogens artikler.

Arbejdsprocessen

Centrale forudsætninger for et vellykket samarbejdet i projektgruppen, som beskrevet ovenfor, vurderes at være opfyldt. VID konsulenterne har i rollen som projektledere været fokuserende på at skabe ejerskab for projektet blandt deltagerne, været åbne for deltagerens input og styret processen med afsæt i dette. Det fælles ønske om at gøre noget på netop dette område vurderes at have været vigtigt for, hvad VID konsulenterne vurderer, har været en vellykket proces.

VIDs rolle

VID har i dette initiativ sat fokus på et almenmedicinsk område, kræftopfølgning i almen praksis, på baggrund af nye undersøgelser om praktiserende lægers behov (5). Som en organisation, der rummer både forskningsenheder, kvalitetseheder, efteruddannelsesorganisationer og faglige organisationer, har VID formået bredt at samle aktørerne i det almenmedicinske miljø om dette emne, og således haft en unik mulighed for at afdække og arbejde videre med en problemstilling, med bred opbakning i miljøet.

Det kræver ressourcer at planlægge og afholde en workshop, hvor man samler miljøet, og også at drive og lede det efterfølgende forløb. Dette har været muligt for en organisation som VID, som netop har til formål at samle, omsætte og implementere viden og værktøjer til kvalitetsudvikling i almen praksis.

Konklusion

Denne evaluering er gennemført for at undersøge, om VIDs indsats har bidraget til øget viden om senfølger efter kræft i almen praksis. Det vurderes, at vigtige forudsætninger for at gennemføre en konstruktiv arbejdsproces, og for at indsatsen har været relevant for almen praksis, har været til stede og således fremmede for, at målsætningen nås. Inddragelse af aktører med forskellige funktioner rundt om et fælles mål resulterede i vellykket udbredelse af viden om senfølger efter kræft, målrettet almen praksis. Flere af evalueringens resultater underbygger, at det er lykkedes at udbrede viden om senfølger i almen praksis. Indsatsen via flere kanaler og typer af produkter vurderes at have været vigtig for at nå bredt ud. VID som organisation har haft en afgørende rolle for at initiere, drive, og evaluere initiativet. Processen har krævet ressourcer og en central rolle i det almenmedicinske miljø, begge faktorer som VID besidder.

Læring

Det er vigtigt at benytte etablerede kanaler, som allerede benyttes af målgruppen, når man ønsker at udbrede ny viden. Man kan med fordel benytte sig af flere kanaler og med forskellig type indhold.

Det er vigtigt, at omdrejningspunktet for et initiativ er meningsfuldt for aktørerne, hvis man ønsker at inddrage disse i en arbejdsgruppe.

Høj inddragelse af aktørernes egne ønsker og ideer kan være med til at motivere og give ejerskab og derved fremme fremdrift og resultater.

Referencer

1. Sundhedsstyrelsen. Nye kræfttilfælde i Danmark 2022. https://sundhedsdatastyrelsen.dk/da/find-tal-og-analyser/tal-og-analyser/sygdomme-og-behandlinger/kraeft/kraeft_nyetilfaelde_aarsrapport
2. Rubin G, Berendsen A, Crawford SM, Dommett R, Earle C, Emery J, et al. The expanding role of primary care in cancer control. *Lancet Oncol* [Internet]. 2015 Sep;16(1474-5488 (Electronic)):1231–72. <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S1470204515002053>
3. Kræftens Bekæmpelse. Kræftpatienters behov og oplevelser med sundhedsvæsenet i opfølgings- og efterforløbet, Kræftens Bekæmpelses Barometerundersøgelse, 2019. Copenhagen, Denmark; 2019.
4. Sundhedsstyrelsen. Vidensopsamling på senfølger efter kræft hos voksne [Internet]. København, Danmark; 2017. <https://www.sst.dk/~media/8D196FE8A2D14B9E838908BB23F288A4.ashx>
5. Sætre L, Nicolaisen A, Søndergaard J, Jarbøl D. Kortlægning af kræftopfølgning og palliation i almen praksis 2021 https://www.sdu.dk/da/om_sdu/institutter_centre/ist_sundhedstjenesteforsk/forskning/almenpraksis/nyheder/palliationap2021
6. Lægehåndbogen.dk - Nu i 100 procent dansk version. *Ugeskr Læger* 2011;4. <https://ugeskriftet.dk/nyhed/laegehaendbogendk-nu-i-100-procent-dansk-version>

